

112. Ardre kyrka 2 (=H. Pipping nr VII). Nu i Statens Historiska Museum.

Pl. 64.

Litteratur: H. Pipping nr VII. Statens Historiska Museum, Inventarium nr 11.118 (tryckt i VHAAkad:s Månadsblad 1900, s. 158); H. Pipping, Om runinskrifterna på de nyfunna Ardre-stenarna (1901), spec. s. 32 f., Rapport till Riksantikvarien, odaterad (ATA); E. Brate, Ardre-stenarna (i: Arkiv för nordisk filologi Bd 18, 1902), s. 132 f.; F. Plutzar, Die Ornamentik der Runensteine (1924), s. 83 f.; O. v. Friesen, Anteckningar 1934 (UUB); S. Lindqvist, Gotlands Bildsteine 1 (1941), s. 58, 122, 2 (1942), s. 18 f., 22.

Äldre avbildningar: H. Pipping foto a. a. 1901, fig. VIIa och VIIb; foto av okänd (ATA); H. Faith-Ell foto 1933 (ATA); H. Andersson foto 1934 (ATA); S. Lindqvist a. a. 1 (1941), fig. 155–156, 168, 224.

Runsten med bildstensform. Den blev funnen under golvet i Ardre kyrka, i samband med reparationsarbeten sommaren 1900; liksom de övriga Ardre-stenarna låg den innanför grundmurarna av den äldsta kyrkan, G 112 ovanför och NÖ om den stora bildstenen, bredvid G 111. Liksom de andra stenarna med runinskrift blott på ena sidan vände den inskriftsidan (A) uppåt. Det är av intresse att de båda Sibba-stenarna lågo vid sidan av varandra; detta tyder på att de också tidigare ha hört samman. Förmodligen ha de varit resta bredvid varandra inom samma gravplats på kyrkogården. Det bör dock anmärkas, att Pipping är något osäker om stenens läge i kyrkgolvet. Han uttrycker sig något försiktigt: »N:o VII torde legat invid och söder om n:o IV, norr om kyrkans midtlinie.» — Stenen överlämnades hösten 1900 till Statens Historiska Museum, där den ingår i inv.-nr 11.118.

Grå sandsten. Höjd 0,73 m; största bredd nedtill 0,50 m, vid »huvudets» bas 0,32 m, tvärs över »halsen» 0,26 m. Tjocklek 4–6 cm. Stenen är sålunda något mindre än G 111, särskilt något smalare. Själva runristningens höjd är 0,34 m.

Stenen var brusten i fyra delar, varav dock de två nedersta endast beröra den inskrifts- och ristningsfria foten. Huruvida skadorna kunna ha uppkommit genom ojämnt underlag eller genom tryck uppifrån, framgår icke av fyndberättelsen. Stenen är numera lagad.

Stenen är ristad på båda sidor, men endast den ena sidan (A) har runinskrift. I olikhet mot G 111 finns på A-sidan ingen ornamentik. Inskriften börjar på vänstra sidan strax nedanför halsen, den går sedan uppåt och runt huvudet och avslutas i en tvärbalk nedanför halsen. I motsats mot G 111 är sålunda riktningen för inskriften högervändande. Inskriften är inramad av huggna kantlinjer; runorna äro jämförelsevis höga, i huvudet 4 cm, på tvärbalken 5 cm. Tvärbalken går rakt över stenen från kant till kant, omedelbart nedanför den övre, hästskoformiga runslingans båda ändar. Runorna stå här upp- och nedvända och skola läsas från höger till vänster.

B-sidan har så till vida en komposition, som påminner om A-sidan, att den utefter halsens och huvudets kanter har ett ramband mellan ristade linjer och en tvärbalk nedanför halsen. Rambandet går dock på båda sidor ett stycke nedanför tvärbalken. Rambandet är smalare än på A-sidan och innehåller liksom på B-sidan av G 111 ett sicksackformigt bårdornament. Samma enkla ornament är mycket vanligt i kantbården på yngre gotländska bildstenar; se t. ex. S. Lindqvist, *Gotlands Bildsteine*, fig. 35 När, 41 Sjonhem, 44–45, 54, 59–62, 68–70, 388–391, 399 Halla, Broa, 57 och 314 Ardre, Petsarve, 64 och 350 Etelhem, 66–67 Kräklingbo, Smiss, 354 Garda, Smiss, 469 Norrlanda, Bjärs.

Innanför rambandet är mittfältets yta nedsänkt och innehåller i relief en skickligt formad drakslinga, med huvudet på högra sidan och den spiralförmigt upprullade stjärten till vänster.

A-sidan är ganska hårt sliten, vilket icke alls är fallet med B-sidan, vars huggning är synnerligen väl bevarad. Detta synes tyda på att stenen någon tid har legat på marken med A-sidan uppåt, utsatt för tramp och vittring. En del runor äro svaga eller så gott som fullständigt utplånade. Inskriften är dock i sin helhet säkert läsbar.

Runorna äro de i den yngre runraden vanliga, med undantag av att **s**-runan har formen **ʀ** (som i »svensk-norska» runraden). Liksom i G 111 har **o**-runan formen **𐌺** (2 ggr). **t**-runan har vanlig form, i intet fall den för

G 111 karakteristiska. Ristaren använder 2 ggr **ᚱ**-runan ᚱ i ordslut: **hebtir**, **totur**; men **ropiaupar** med **ᚱ** ᚱ . G 112 har **heptir** och **totur**, men G 111 **eftir** och **totur**. Ordskillnadstecken är $\times$ (med undantag av det första). Det är på grund av dessa — och andra, förut nämnda — olikheter tvivelaktigt, om G 112 är huggen av samme ristare som G 111.

Inskrift:

siba : lit $\times$ **kearua** $\times$ **stain** $\times$ **hebtir** $\times$ **totur** $\times$ **sina auk** $\times$ **ropiaupar**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45

»Sibba lät göra stenen efter sin och Rodiauds dotter.»

Till läsningen: Intet skiljetecken vid inskriftens början, framför 1 **s**; ej heller efter 33 **a**, framför 34 **a** eller efter 45 **r**. 1–3 **sib** äro mycket svaga, dock säkra. Övre delen av 4 **a** står i sprickan; bistaven är tydlig. Skiljetecknet efter 4 **a** är ; ; annars i inskriften $\times$ (6 gånger), 6 **i** är icke stunget, icke heller 8 **k**. Däremot är 9 **e** tydligt stunget, med djup, rund prick. 11–15 **rua** $\times$ **st** äro mycket grunda till följd av nötning, dock fullt säkra. 20 **e** står mitt i sprickan, som har skadat punkten; dock synes stingningen vara fullt säker. Inskriftens alla återstående runor tydliga; dock äro 35 **u** och 43–45 **par** mycket slitna. Mitt i 28 **u** finns en fördjupning, dock säkerligen icke huggen.

Om *h*-bortfall och oriktigt tillagt *h* i gotländska texter se H. Pipping, *Om runinskrifterna på de nyfunna Ardre-stenarna* (1901), s. 34 f., *Gutalag och Gutasaga* (1905–07), s. XLVIII.

Egendomligt är, att inskriften icke innehåller namnet på den dotter, till vars minne Sibba har låtit göra stenen. Hon bör ha varit ett av de minderåriga barn, från vilka Rodiaud i tidig ålder gick bort. Sibba lät då göra en gravsten efter sin och sin döda hustrus dotter. G 112 bör följaktligen vara något yngre än G 111. Om icke Rodiaud hade varit död, då G 112 ristades, skulle inskriften säkerligen ha fått en annan formulering: »Sibba och Rodiaud läto göra stenen ...»

113. Ardre kyrka 3 (= H. Pipping nr III). Nu i Statens Historiska Museum.

Pl. 62, 63.

Litteratur: H. Pipping nr III. Statens Historiska Museum, Inventarium 11.118 (tryckt i VHA Akad:s Månadsblad 1900, s. 158); H. Pipping, *Om runinskrifterna på de nyfunna Ardre-stenarna* (1901), spec. s. 15 f., Rapport till Riksantikvarien, odaterad (ATA); E. Brate, *Ardre-stenarna* (i: Arkiv för nordisk filologi Bd 18, 1902), s. 132 f., Svenska runristare (1925), s. 131; A. Noreen, *Altschwedische Grammatik* (1904), s. 481; F. Plutzar, *Die Ornamentik der Runensteine* (1924), s. 83 f.; B. Nerman, *Die Verbindungen zwischen Skandinavien und dem Ostbalticum* (1929), s. 116, 121; O. v. Friesen, *Anteckningar 1934* (UUB); S. Lindqvist, *Gotlands Bildsteine* 1 (1941), s. 56 f., 87, 89, 95, 122 f., 2 (1942), s. 18 f., 20 f., *Forngutniska altaren och därtill knutna studier* (1962), s. 7 f.

Äldre avbildningar: H. Pipping foto a. a. 1901, fig. III a och III b; foto av okänd (ATA); B. Nerman a. a. s. 121, fig. 115; H. Faith-Ell foto 1933 (ATA); S. Lindqvist a. a. 1 (1941), fig. 153, 154, 170, 224.

Runsten med bildstensform och med ristning och inskrift på båda sidor. Den blev funnen under golvet i Ardre kyrka, i samband med reparationsarbeten sommaren 1900; liksom de övriga Ardre-stenarna låg den innanför grundmurarna av den äldsta kyrkan, G 113 omedelbart N om den stora bildstenen, enligt Pipping med A-sidan uppåtvänd. — Stenen, som var brusten i två delar något nedanför mitten, överlämnades hösten 1900 till Statens Historiska Museum, där den ingår i inv.-nr 11.118. Den är numera lagad.

Grå sandsten. Höjd 0,84 m; bredd vid »huvudets» bas 0,51 m, tvärs över »halsen» 0,48 m, vid ristningens nedre kant 0,60 m, längst ned 0,67 m. Själva ristningens höjd (till dess nedre kant) 0,54 m, på båda sidor nära lika; foten nedanför ristningen 0,19 m, vilket torde ha givit ett tillräckligt stadigt fäste i jorden. Tjocklek 5,3–6 cm.

Stenen är ristad på båda sidor, med en i huvudsak likartad komposition: ett mittfält med reliefbilder,